

प्रश्न निर्माण झाले तरच संशोधन होईल

मुलांना विज्ञान विषयाची गोडी निर्माण होण्यासाठी सध्याच्या सायन्स पार्कमध्ये आणखी कोणते नवे उपक्रम राबवित येतील?

■ सायन्स पार्क चांगले आहे. या ठिकाणी विज्ञानातील प्रयोग मांडण्यात आले आहेतच. मात्र, प्रश्नोत्तरातून संशोधनाकडे वळण्यासाठी त्यांना प्रवृत्त करता येऊ शकते. केवळ मांडलेले प्रयोग किंवा प्रतिकृती पाहण्यातून विज्ञान समजणार नाही. त्यासाठी येथे प्रश्नोत्तराचा तास झाला पाहिजे. जेणेकरून, विद्यार्थ्यांच्या मनातील शंका, प्रश्न त्यांना मोकळेपणाने विचारता येतील आणि त्यांचे निरसन होईल. गोष्टीरूपातून विज्ञान सांगितले पाहिजे.

पिंपरी-चिंचवडचा शैक्षणिकदृष्ट्या चांगला विकास होत आहे. मात्र, इंजिनीअरिंग, मेडिकलबरोबरच विज्ञानाच्या अभ्यासाकडे संशोधकांची संख्या वाढावी, यासाठी सायन्स पार्कसारख्या उपक्रमाचा उपयोग कसा करता येईल?

■ आपल्या शालेय अभ्यासातून मुळातच विद्यार्थ्यांना विज्ञानाची भीती वाटते. म्हणूनच प्युअर सायन्सच्या अभ्यासाकडे वळणाऱ्यांची संख्या कमी आहे. शाळांमध्ये विज्ञान शिकविणारे उत्तम शिक्षक नाहीत. विज्ञान शिकविण्याच्या फळतीदेखील चुकीच्या आहेत. आता पुणे विद्यापीठातदेखील विज्ञानविषयक शिक्षणामध्ये सुधारणा होतील. त्यामुळे अन्य

पिंपरी-चिंचवड महापालिकेने चिंचवड येथे उभारलेल्या सायन्स पार्कमध्ये तारांगण उभारण्यासाठी स्थापन करण्यात आलेल्या समितीची पहिली बैठक नुकतीच झाली. ज्येष्ठ शास्त्रज्ञ डॉ. जयंत नारळीकर यांचाही समितीमध्ये समावेश आहे. यानिमित्ताने सायन्स पार्क आणि तारांगणाचा विद्यार्थ्यांच्या विकासासाठी भविष्यात कसा उपयोग करून घेता येईल, याविषयी त्यांनी चर्चा केली.

टॉकटाइम

विषयांबरोबरच लहान वयात विज्ञानाची गोडी लागली तर संशोधकांची संख्या वाढेल. त्या दृष्टीने या उपक्रमाचा निश्चित उत्तम वापर होऊ शकतो.

सायन्स पार्कमधील तारांगण नेमके कसे असेल?

■ तारांगण हे विश्वाबद्दल माहिती मिळविण्याचे साधन आहे. हे पुस्तकरूपात शिकविता येत नाही. त्यासाठी उपक्रम घेतले जातील. सातत्याने होणाऱ्या उपक्रमांमधून विद्यार्थ्यांना आपोआप खगोलविश्व जाणून घेण्याची आवड निर्माण होईल. रंजकतेने विषय मांडता आला पाहिजे. तारांगणअंतर्गत खगोलविश्व विषयक प्रदर्शन, प्रयोग करता येतील.

सामान्य नागरिकांसाठी या तारांगणाचा उपयोग कसा करता येईल?

■ समाजातील अंधश्रद्धा निर्मूलनासाठी तारांगण हे उत्तम माध्यम आहे. अंधश्रद्धा दूर केली पाहिजे, असे म्हटल्याने प्रत्यक्षात घडत नाही. लोकांच्या मनात असलेली ग्रह-तान्यांची भीती दूर केली पाहिजे. गोष्ट रूपातून विज्ञान सांगितल्यास त्याचे महत्त्व लवकर पटू शकते. आकाशातील ग्रहांची- तान्यांची स्थिती काय असते, त्याची वैज्ञानिक पार्श्वभूमी काय आहे, या गोष्टी परिसंवाद, चर्चासत्र अशा उपक्रमांमधून सांगितल्यास नागरिकांना समजतील आणि त्याबाबचे गैरसमज करून घेतले जाणार नाहीत.

■ सीमा शेख